

अध्याय २६ वा.

श्रीगणेशायनमः । श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ श्रीगुरुभ्योनमः ॥

श्रीकुलदेवतायैनमः । श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥

श्रीसद्गुरु साईनाथायनमः

भूतभौतिक विषय जात । हैं अखिल विश्वनिजांतर्गत ॥

दर्पणीं नगरीसैं प्रतिबिंबित । मायाविजृंभित मायिक ॥ १ ॥

वस्तुगंत्या अनुद्भूत । आत्मस्वरूपीं अनुस्यूत ॥

तैं हैं विश्वस्वरूपीं स्थित । दिसे उद्भूत चराचर ॥ २ ॥

जैं जैं कांहीं आरिसैं दिसे । तैं तैं वास्तव तेथें नसे ॥

जैसैं वासनामय निर्देत आभासे । परी तैं नासे प्रबोधीं ॥ ३ ॥

जाग्रदावस्था प्राप्तकालें । स्वप्नोपलब्ध प्रपंच वितळे ॥

अद्वयानंदप्रकाश विवळे १० । महावाक्य मेळें सद्गुरुच्या ॥ ४ ॥

विश्वाचें जैं सत्ता स्फुरण । तयांचें अन्य निरपेक्ष अधिष्ठान ॥

तो गुर्वात्मा ईश्वर जैं प्रसन्न । तयींच साक्षात्करण हें ॥ ५ ॥

स्वप्रकाश सदात्मक । तैं हें आत्मस्वरूप देख ॥

तेथें हें विश्व भूतभौतिक । माया कौतुक हा खेळ ॥ ६ ॥

१ आरशांत. २ शहरासारखें. ३ मायेचा देखावा. ४ खरोखर पाहतां. ५ प्रकट झालेलें नाही. ६ ओविलेंलें. ७ आरशांत. ८ वस्तुतः ९ जागृती आल्यावर. १० प्रकट होतो.

आब्रह्मस्तं वपर्यंत । भूतभौतिक हें सर्व कल्पित ॥
 ऐसें हें विस्तारलें जगत । मायाविजृंभित केवल ॥ ७ ॥
 सर्प माला दंड धारा । स्वरूपज्ञानें मानिती दौरा ॥
 तैसाचि हा सकळ जगत्पसारा । स्वरूपीं थारा नाही या ॥ ८ ॥
 हें दृश्य जात मायामय । तत्वज्ञानें यासीं लय ॥
 गुरुवाक्य प्रबोधसमय । प्राप्त होय त्याकार्ळीं ॥ ९ ॥
 त्रितीय पुरुष एकवचनी । 'गुणाति' रूपार्थ धरितां मनीं ॥
 शिष्यास तत्वोपदेशदानीं । गुरु एक जनीं समर्थ ॥ १० ॥
 म्हणवूनि प्रार्थुंकीं वावांप्रत । करवी बुद्धि अंतरासक्त ॥
 नित्यानित्य विवेक युक्त । वैराग्यरत मज करी ॥ ११ ॥
 मी तो सदा अविवेकी मूढ । आहे अविद्याव्यवधाननिगूढ ॥
 बुद्धी सर्वदा कुतर्करूढ । तेणेंचि हें गूढ पडलें मज ॥ १२ ॥
 गुरुवेदांत वचनीं भरंवसा । ठेवीन मी अढळ ऐसा ॥
 करी मन जैसा आरसा । निज बोध ठसा प्रकटेसा ॥ १३ ॥
 वरी सहुरो साई समर्था । करवी या ज्ञानाची अन्वर्थता ॥
 विना अनुभव वाचा विगळीपनता । काय परमार्था साधील ॥ १४ ॥
 म्हणोन बाबा अपुल्या प्रभावं । हें ज्ञान अंगें अनुभवावं ॥
 सहज सायुज्य पद पावावं । दान हें द्यावं कृपेनें ॥ १५ ॥
 तदर्थ देवा सहुरुसाई । देहाहंता वाहतां पायीं ॥
 आतां येथून तुजें तूं पाहीं । मीपण नाहीच मजमाजी ॥ १६ ॥
 घेई माझा देहाभिमान । नलगे सुखदुःखाची जाण ॥
 इच्छेनुसार निजसूत्रां चालन । देऊनि मन्मन आवरी ॥ १७ ॥

आब्रह्मस्तंबपर्यंत । भूतभौतिक हैं सर्व कल्पित ॥
 ऐसों हैं विस्तारलें जगत । मायाविजृम्भित केवळ ॥ ७ ॥
 सर्प माला दंड धारा । स्वरूपाज्ञानें मानिती दोरा ॥
 तैसाचि हा सकळ जगत्पसारा । स्वरूपीं थारा नाही या ॥ ८ ॥
 हें दृश्य जात मायामय । तत्वज्ञानें यासीं लय ॥
 गुरुवाक्य प्रबोधसमय । प्राप्त होय त्याकाळीं ॥ ९ ॥
 त्रितीय पुरुष एकवचनी । 'गुणाति' रूपार्थ धरितां मनीं ॥
 शिष्यास तत्वोपदेशदानीं । गुरु एक जनीं समर्थ ॥ १० ॥
 म्हणवूनि प्रार्थुंकीं बाबांप्रत । करवी बुद्धि अंतरासक्त ॥
 नित्यानित्य विवेक युक्त । वैराग्यरत मज करी ॥ ११ ॥
 मी तो सदा अविवेकी मूढ । आहे अविद्याव्यवधाननिगूढ ॥
 बुद्धी सर्वदा कुतर्कारूढ । तेणेंचि हें गूढ पडलें मज ॥ १२ ॥
 गुरुवेदांत वचनीं भरंवसा । ठेवीन मी अढळ ऐसा ॥
 करी मन जैसा आरसा । निज बोध ठसा प्रकटेसा ॥ १३ ॥
 वरी सहुरो साई समर्था । करवी या ज्ञानाची अन्वर्थता ॥
 विना अनुभव वाचा विग्लंभनता । काय परमार्था साधील ॥ १४ ॥
 म्हणोन बाबा अपुल्या प्रभावे । हें ज्ञान अंगें अनुभवावे ॥
 सहज सायुज्य पद पावावे । दान हें द्यावे कृपेनें ॥ १५ ॥
 तदर्थ देवा सहुरसाई । देहाहंता वाहतों पायीं ॥
 आतां येथून तुजें तूं पाहीं । मीपण नाहीच मजमाजी ॥ १६ ॥
 घेई माझा देहाभिमान । नलगे सुखदुःखाची जाण ॥
 इच्छेनुसार निजसूत्रां चालन । देऊनि मन्मन आवरी ॥ १७ ॥

अथवा माझे जें मीपण । तेंचि स्वयें तू होऊनि आपण ॥
 घेई सुखदुःखाचें भोक्तेपण । नको विवंचन मज त्याचें ॥ १८ ॥
 जयजयाजी पूर्णकामा । जडो तुझियाठायीं प्रेमा ॥
 मन हें चंचल मंगलधामा । पावो उपरमा तव पायीं ॥ १९ ॥
 तुज वांचूनि दुजा कोण । सांगेल आम्हास हितवचन ॥
 करील अमुचें दुःखनिरसन । समाधान मनाचें ॥ २० ॥
 दैव शिरडीचें म्हणून झालें । बाबा तेथें आगमन आपुलें ॥
 पुढें तेथेंच वास्तव्य केलें । क्षेत्रत्व आणिलें त्या स्थाना ॥ २१ ॥
 धन्य शिरडीचें सुकृत । कीं हा साई कृपावंत ॥
 करी या स्थळा भाग्यवंत । अलंकृत निजवास्तव्यें ॥ २२ ॥
 तूचि माझा चेतविता । तूचि माझी वाचा चाळिता ॥
 तें मी कोण तव गुण गाता । कर्ताकरविता तू एक ॥ २३ ॥
 तुझा नित्य समागम । हाचि आम्हा आगमनिगम ॥
 तुझे नित्य चरित्रश्रवण । हेंच पारोयण आमुतें ॥ २४ ॥
 अनिमेष तुझे नामावर्तन । हेंच आम्हा कथा कीर्तन ॥
 हेंचि आमुचें नित्यानुसंधान । हेंचि समाधान आम्हांतें ॥ २५ ॥
 नलगे आम्हां ऐसें सुख । जेणें होऊं भजन विन्मुख ॥
 याहून अधःपतन तें अधिक । परमार्थ बाधक काय असे ॥ २६ ॥
 आनंदाश्रू उष्ण जीवन । करूं तेणें चरणक्षालण ॥
 शुद्ध प्रेम चंदन चर्चन । करवूं परिधान सत्प्रदा ॥ २७ ॥
 हें अंतरंग पूजा विधान । बाह्योपचार पूजेहून ॥
 एणें तुज सुप्रसन्न । सुखसंपन्न करूं कीं ॥ २८ ॥
 सात्वीक अष्टभाव कमल । अष्टदल अंतीव निर्मल ॥
 मन करून एकाग्र अविकल । वाहूं निजफल संपादूं ॥ २९ ॥

लावूं भावार्थ बुका भाळा । बांधूं दृढ भक्तीची मेखळा ॥
 वाहूं पदांगुष्ठींगळा । भोगूं सोहळा अलोलिक ॥ ३० ॥
 प्रीति रत्नालंकारमंडण । करूं सर्वस्व निंबलोण ॥
 करूं भक्तिचामरांदोलन । तापनिवारण तन्मय छत्रें ॥ ३१ ॥
 समर्पूं ऐसी स्वानंदपूजा । अष्टभाव गंध अर्गजा ॥
 ऐसे आम्ही आमुच्या काजा । साईराजा पूजूं तुज ॥ ३२ ॥
 अभीप्सितार्थ सिद्धार्थ । स्मरूं नित्य " साईसमर्थ " ॥
 याच मंत्रें साधूं परमार्थ । होऊं कृतार्थ निजनिष्ठ ॥ ३३ ॥
 पूर्वील अध्यायीं कथन । साई समर्थ दयाघन ॥
 साधावयास निज भक्त कल्याण । कैसें शिक्षण ते देत ॥ ३४ ॥
 आतां ये अध्यायीं निरूपण । भक्तां स्वगुरुपदीं स्थापन ॥
 कवणें परी करीत जाण । कथाविदान तें परिसा ॥ ३५ ॥
 गताध्यायांतीं निदर्शित । भक्तपंतकथामृत ॥
 भोतां परिसिजे दत्तचित्त । तत्व निश्चित व्हावया ॥ ३६ ॥
 कैसे कैसे अनुभव दाविले । कैसे नेत्रीं निष्ठांजन सूदिलें ॥
 कैसें स्वगुरुपदीं अढळ केलें । मन निवालें कैसेंनीं ॥ ३७ ॥
 एकदां एक बहुत श्रमें । भक्त एक पंत नामें ॥
 गेले शिरडीस मित्र समागमें । दर्शनकामें साईच्या ॥ ३८ ॥
 ते पूर्वील अनुगृहीत । होते निज गुरुपदीं स्थित ॥
 शिरडीस जावें किंनिमित्त । झाले शंकित मानसीं ॥ ३९ ॥
 तथापी जयाचा जैसा योग । तैसा अकल्पित घडतो भोग ॥
 आला साईदर्शनाचा ओघ । जाहला अमोघ सुखदायी ॥ ४० ॥

आपण कल्पावी एक योजना । ईश्वराच्या आणीकचि मना ॥
 अदृष्टापुढें कांहीं चालेना । तें स्वस्थ मना परिसिजे ॥ ४१ ॥
 ठेवूनिया शिरडीचें प्रस्थान । कित्येक जन निज स्थानाहून ॥
 निघाले अग्निरथीं बैसून । सकळ मिळून आनंदें ॥ ४२ ॥
 गाडींत जें हे चढले अवचित । तेथेंच होते स्थित हे पंत ॥
 शिरडीस जाण्याचा त्यांचा बेत । झाला अवगत पंतांस ॥ ४३ ॥
 मंडळींत कांहीं पंताचे स्नेही । त्यांतची कांहीं विहिणी व्याही ॥
 पंतांचे मनांत जाणें नसतांही । बळेंच आग्रहीं सांपडले ॥ ४४ ॥
 आरंभी पंतांचा विचार । जाणें होतें जेथवर
 तिकीटही त्यांचें तेथवर । पुढें तो विचार बदलला ॥ ४५ ॥
 स्नेही व्याही म्हणती चला । जाऊं समवेत कीं शिरडीला ॥
 मनीं नसतांही आग्रहाला । होकार दिधला पंतांनीं ॥ ४६ ॥
 पंत उतरले विरारास । मंडळी गेली मुंबईस ॥
 उसनें घेऊनि खर्चावयास । पंतही मुंबईस मग गेले ॥ ४७ ॥
 मोडवेना मित्रांचें मन । मिळविलें निज गुर्वनुमोदन ॥
 आले मग ते शिरडीलागून । सकळ मिळूनि आनंदें ॥ ४८ ॥
 गेले सर्व मशीदीस । सकाळीं अकराचे समयास ॥
 दाटी भक्तांची पूजनास । पाहूनि उल्हास वाटला ॥ ४९ ॥
 पाहूनि बाबांचें ध्यान । जाहले सकळ आनंदसंपन्न ॥
 इतक्यांत पंतास झीट येऊन । बेशुद्ध होऊन ते पडले ॥ ५० ॥
 पातली जीवास विकलता । पावले सबल निचेष्टता ॥
 सांगातियां उद्धवली चिंता । अति व्यग्रता मानसीं ॥ ५१ ॥
 मंडळीची मदत मोठी । साई बाबांची कृपादृष्टी ॥
 करितां मस्तकीं उदक वृष्टी । गेली निचेष्टितता समूळ ॥ ५२ ॥

होऊनियां सावधान । उठूनि बैसले खडबडोन ॥
 वाटले जणू झोपेंतून । आतांच उठून बैसले ॥ ५३ ॥
 बाबा पूर्ण अंतर्ज्ञानी । तयाची गुरुपुत्रता जाणूनी ॥
 तयास अभयता आश्वासूनि । निज गुरुभजनीं स्थापिती ॥ ५४ ॥
 येवो म्हणती प्रसंग कांहीं । “ आपना तकिया छोडना नहीं ” ॥
 सदासर्वदा निश्चळ राही । अनन्य पाहीं एकर्त्वीं ॥ ५५ ॥
 पंताळा ती पटली खूण । निज गुरूचें जाहलें स्मरण ॥
 साईबाबांचें कनवाळूपण । राहिलें स्मरण जन्माचें ॥ ५६ ॥
 तैसेच एक मुंबापुरस्थ । हरिश्रंद्र नामें गृहस्थ ॥
 पुत्र अपस्मार व्यथाग्रस्त । तेणें अति त्रस्त जाहले ॥ ५७ ॥
 देशी विदेशी वैद्य झाले । कांहीं एक उपाय न चले ॥
 पाहून सर्वांचे प्रयत्न हरले । राहतां राहिले साधुसंत ॥ ५८ ॥
 सन एकोणीससें दहा सालीं । दास गणूंचीं कीर्तनें झालीं ॥
 श्री साईनाथांची कीर्ति पसरली । यात्रा वाढली शिरडीची ॥ ५९ ॥
 कुग्राम परी भाग्यें थोर । शिरडी झाली पंढरपूर ॥
 महिमा वाढला अपरंपार । यात्रा अपार लोटली ॥ ६० ॥
 रोग घालविती केवळ दर्शनें । अथवा केवळ हस्तस्पर्शनें ॥
 अथवा शुद्ध कृपावलोकनें । आले अनेका अनुभव ॥ ६१ ॥
 होतां अनन्य शरणागत । कृत कल्याण पावत भक्त ॥
 जाणूनि सकळांचें मनोगत । पुरवीत मनोरथ सर्वांचें ॥ ६२ ॥
 उदी धारणें पिशाचें पळतीं । आशिर्वचनें पीडा टळती ॥
 कृपा निरीक्षणें बाधा चुकती । लोक येती धांवोनी ॥ ६३ ॥
 ऐसें महात्म्य कथाकीर्तनीं । दास गणूंच्या ग्रंथांतूनीं ॥
 ऐकोनी या कर्णोपकर्णीं । उत्कंठा दर्शनीं उदेली ॥ ६४ ॥

सर्वे येऊनि मुलेंबाळें । नानाविध उपायनें फळें ॥
 आले शिरडी ग्रामास पितळे । पूर्वार्जितबळें दर्शना ॥ ६५ ॥
 मुलास पायांवरी घातलें । स्वयें बाबांस लोटांगणीं आले ॥
 तों तेथ एक विपरीत वर्तलें । पितळे गडबडले अत्यंत ॥ ६६ ॥
 दृष्टादृष्ट साईची होतां । मुलगा पावला बेशुद्धावस्था ॥
 डोळे फिरविले पडला अवचिता । मातापिता गडबडले ॥ ६७ ॥
 पडिला विसंज्ञ भूमीसी । तोंडासि आली उदंड खरंसी ॥
 चिंता ओढवली मातापित्यासीं । काय देवासीं करावें ॥ ६८ ॥
 निघूनि गेला वाटे श्वास । तोंडावाटे चालला फेंस ॥
 फुटला घाम सर्वांगास । सरली आस जीविताची ॥ ६९ ॥
 ऐसे झटके अनेक वेळां । पूर्वीं येऊनि गेले मुलाला ॥
 परी न इतुका विलंब झाला । प्रसंगाला एकाही ॥ ७० ॥
 हा न भूतो न भविष्यति । त्यानें आणिली प्राणांतिक गति ॥
 मातेच्या डोळां अश्रू न खळती । पाहूनि स्थिति बाळाची ॥ ७१ ॥
 आलों किमर्थ झालें काय । उपाय तो झाला अपाय ॥
 ऐसे घातुक व्हावे हे पाय । व्यर्थ व्यवसाय झाला कीं ॥ ७२ ॥
 घरांत रिघावें चोरा भेणें । तों घरचि अंगावरी कोसळणें ॥
 तैसेंच कीं हें अमुचें येणें । झालें म्हणे ती बाई ॥ ७३ ॥
 व्याघ्र भक्षील म्हणूनि गाई । जीवा भेणें पळूनि जाई ॥
 तिजला मार्गांत भेटे कसाई । तैसेंच पाही जाहलें ॥ ७४ ॥
 उन्हांत तापला पांथस्थ । वृक्षच्छायेस जों विसावत ॥
 तों वृक्षचि उन्मळूनि पडत । झाली ते गत त्यांसीं ॥ ७५ ॥

भाव ठेऊनि देवावरीं । पूजेस जातां देऊळभीतरीं ॥
 देऊळचि कोसळें अंगावरीं । तैसीच परी हे झाली ॥ ७६ ॥
 बाबा मग त्यां आश्वासिती । धीर धरावा थोडा चित्तीं ॥
 मुलास उचलूनि न्या निगुती । निजावगती तो लाधेल ॥ ७७ ॥
 मुलास घेऊनि जा बिन्हाडीं । आणीक एक भरतां घडी ॥
 सजीव होईल त्याची कुडी । उगीच तांतडी करूं नका ॥ ७८ ॥
 असो पुढें तैसें केलें । बोल बाबांचे खरे झाले ॥
 पितळे सहकुटुंब आनंदले । कुतर्क गेले विरोन ॥ ७९ ॥
 वाडियांत नेतां तो कुमर । तात्काळ आला शुद्धीवर ॥
 मातापितयांचा फिटला घोर । आनंद थोर जाहला ॥ ८० ॥
 मग पितळे स्त्रियेसहित । बाबांचिया दर्शना येत ॥
 करीत साष्टांग प्रणिपात । अति विनीत होऊनी ॥ ८१ ॥
 उठला पाहूनि आपुला सुत । साभार मानसीं आनंदित ॥
 बसले बाबांचे चरण चूरित । बाबा सस्मित पूसती ॥ ८२ ॥
 कां त्या संकल्प विकल्प लहरी । शांत झाल्या का आतां तरी ॥
 ठेवील निष्ठा धरील सबूरी^१ । त्यासी श्रीहरी रक्षील ॥ ८३ ॥
 पितळे मूळचेच श्रीमंत । घरंदाज लौकीकवंत ॥
 मेवा मिठाई लुटवीत । बाबांस अर्पित फळ पान ॥ ८४ ॥
 कुटुंब त्यांचें फार सात्विक । प्रेमळ श्रद्धालू भाविक ॥
 बाबांकडेस लावूनि टक । खांबानिकट बैसतसे ॥ ८५ ॥
 पहातां पहातां डोळे भरावे । ऐसें तिनें नित्य करावें ॥
 पाहूनि तल्पेमाचे नवलावे । अत्यंत भुलावें बाबांनीं ॥ ८६ ॥
 जैसे देव तैसेच संत । भक्त पराधीन ते अत्यंत ॥
 अनन्यत्वे त्यां जे भजत । कृपावंत त्यांवरी ॥ ८७ ॥

असो ही मंडळी जावया निघाली । मशीदीस दर्शनार्थ आली ॥
 बाबांची अनुज्ञा उदी घेतली । तयारी केली निघावया ॥ ८८ ॥
 इतुक्यांत बाबा काढिती तीन । रुपये आपुले खिशांतून ॥
 पितळ्यांस निकट बोलावून । बोलती वचन तें परिसा ॥ ८९ ॥
 बापू तुजला पूर्वी दोन । दिधलेती म्यां त्यांत हे तीन ॥
 ठेवूनि यांचें करी पूजन । कृतकल्याण होसील ॥ ९० ॥
 पितळे रुपये घेती करीं । प्रसाद जाणोनि आनंदें स्वीकरी ॥
 लोटांगणीं येत पायांवरी । म्हणती कृपा करी महाराजा ॥ ९१ ॥
 मनीं उदेली विचार लहरी । माझी तों ही प्रथम फेरी ॥
 बाबा हें वदती काय तरीं । हें मज निर्धारिं कळेना ॥ ९२ ॥
 बाबांस पूर्वीं नाहीं देखिलें । पूर्वीं दोन कैसे दिधले ॥
 अर्थावबोध कांहींच न कळे । विस्मित पितळे मनिं झाले ॥ ९३ ॥
 कैसी व्हावी परिस्फुटता । वाढली मनाची जिज्ञासुता ॥
 बाबा न लागूं देत पत्ता । राहिली मुग्धता तैसीच ॥ ९४ ॥
 संत सहज उद्धारले जरी । तरी ते वाणी होणार खरी ॥
 जाणीव ही पितळ्यांचे अंतरीं । म्हणून विचारीं ते पडले ॥ ९५ ॥
 परी पुढें हे मुंबापुरीं । गेले जेव्हां आपुले घरीं ॥
 होती घरांत एक म्हातारी । जिज्ञासा पुरी ती करी ॥ ९६ ॥
 म्हातारी पितळ्यांची माता । सहज शिरडीचा वृत्तांत पुसतां ॥
 निघाली तीन रुपयांची वार्ता । संबंध कथा जुळेना ॥ ९७ ॥
 विचार करितां स्मरण झालें । मग म्हातारी पितळ्यांस बोले ॥
 आतां मज यथार्थ आठवलें । बाबा बोलले सत्त्व तें ॥ ९८ ॥

१ या नांवानें श्री साईबाबा 'कोणाला' मोठ्या प्रेमानें संबोधित,
 २ दिले होते.

आतां त्वां तुझ्या मुलास नेलें । शिरडीस साईचें दर्शन करविलें ॥
 तैसेंच पूर्वीं तुज पित्यानें वहिलें । होतें नेलें अक्कलकोटीं ॥ ९९ ॥
 तेथील महाराजही सिद्ध । परोपकारी महा प्रसिद्ध ॥
 अंतर्ज्ञानी योगी प्रबुद्ध । पिताही शुद्ध आचरणीं ॥ १०० ॥
 वेवोनि तव पित्याची पूजा । प्रसन्न झाला योगीराजा ॥
 दोन रुपये प्रसादकाजा । दिधले पूजा कराया ॥ १०१ ॥
 हे ही पूर्वींल रुपये दोन । स्वामींनीं बाळा तुज लागोन ॥
 दिधले होते प्रसाद म्हणून । पूजनार्चन करावया ॥ १०२ ॥
 तुमचें देव देवतार्चन । त्यांत हे होते रुपये दोन ॥
 करीत असत नेमें पूजन । अति निष्ठेनें वडिल तुझे ॥ १०३ ॥
 तयांची निष्ठा मी एक जाणें । वागत गेले निष्ठेप्रमाणें ॥
 तयांच्या पश्चात पूजा उपकरणें । जाहलीं खेळणी मुलांची ॥ १०४ ॥
 निष्ठा उडाली देवावरची । लाज वाटूं लागली पूजेची ॥
 पूजेसिं योजना झाली मुलांची । दाद रुपयांची कोण घेई ॥ १०५ ॥
 ऐसीं कित्येक वर्षे लोटली । रुपयांची त्या बेदाद झाली ॥
 आठवणही साफ बजाली । जोडी हरवली रुपयांची ॥ १०६ ॥
 असो तुमचें भाग्य मोठें । साईमिषें महाराजचि भेटे ॥
 पुसावया विस्मरणांचीं पुटें । तैसींच संकटें निरसाया ॥ १०७ ॥
 तरी आतां येथूनि पुढें । सोडूनि द्यावे तर्क कुडे ॥
 पहा आपल्या पूर्वजांकडे । नको वांकडे व्यवहार ॥ १०८ ॥
 करीत जा रुपयांचें पूजन । संतप्रसाद माना भूषण ॥
 समर्थ साईनीं ही पटविली खूण । पुनरुज्जीवन भक्तीचें ॥ १०९ ॥
 ऐकतां ही मातेची कथा । परमानंद पितळ्यांचे चित्ता ॥
 ठसली साईची व्यापकता । आणि सार्थकता दर्शनाची ॥ ११० ॥

मातेचें तें शब्दामृत । नष्ट भावना करी जागृत ॥
 देई पश्चात्ताप प्रायश्चित्त । भावी हित दर्शवी ॥ १११ ॥
 असो होणार होऊनि गेलें । पुढील कार्यार्था संती जागविलें ॥
 मानूनि त्यांचे उपकार भले । सावध राहिले निजकार्या ॥ ११२ ॥
 ऐसीच एक आणीक प्रचीती । कथितों परियेसा स्वस्थ चितीं ॥
 भक्तांच्या उच्छंखल मनोवृत्ती । बाबा आवरिती केशा तें ॥ ११३ ॥
 गोपाळ नारायण आंबडेकर । नामें एक भक्त प्रवर ॥
 आहे बाबांचा पुणेकर । परिसा सादर तत्कथा ॥ ११४ ॥
 आंग्लभौम सरकार पदरीं । अबकारी खात्यांत होती नोकरी ॥
 दहा वर्षे भरतां पुरीं । बैसले घरीं सोडूनी ॥ ११५ ॥
 दैव फिरलें झालें पारखें । सर्व दिवस नाहींत सारखे ॥
 आले ग्रहदशेचे गरके । कोण फरके न भौगितां ॥ ११६ ॥
 आरंभीं ठाणें जिल्ह्यांत नोकर । पुढें नशीबीं आलें जव्हार ॥
 होते जेथें अम्मलदार । तेथेंच बेकार जाहले ॥ ११७ ॥
 नोकरी आळवावरचें पाणी । पुनश्च पडावें कैसें ठिकाणीं ॥
 प्रयत्नाची शिकस्त त्यांनीं । पाहिली करूनी त्यावेळीं ॥ ११८ ॥
 परी न आलें त्यासीं यश । निश्चय ठरला रहावें स्ववश ॥
 आपत्तींचा झाला कळस । जाहले हताश सर्वापरी ॥ ११९ ॥
 वर्षोनवर्ष खालीं खालीं । सांपत्तिक स्थिति खालावली ॥
 आपत्तीवर आपत्ती आली । दुःसह झाली गृहस्थिती ॥ १२० ॥
 ऐसीं गेलीं वर्षे सात । सालोसाल शिरडीस जात ॥
 बाबांपुढें गाऱ्हाणें गात । लोटांगणी येत दिनरात्र ॥ १२१ ॥
 एकोणीससं सोळा सालांत । वैतागून गेले अत्यंत ॥
 वाटलें करावा प्राणघात । शिरडी क्षेत्रांत जाऊनी ॥ १२२ ॥

कुटुंब समवेत या समयास । राहिले शिरडीस दोन मास ॥
 काय वर्तलें एके निशीस । तया वार्तेस परियेसा ॥ १२३ ॥
 दीक्षितांचे वाड्यासमोर । एका बैलाचे गाडीवर ॥
 बसले असता आंबडेकर । चालले विचार तरंग ॥ १२४ ॥
 कंटाळले ते जीवितास । वृत्ती झाली अत्यंत उदास ॥
 पुरे आतां हा नको त्रास । सोडिली आस जीविताची ॥ १२५ ॥
 करूनिया ऐसा विचार । होऊनिया जीवावरी उदार ॥
 विहिरींत उडी घालावया तत्पर । आंबडेकर जाहले ॥ १२६ ॥
 दुसरें कोणी नाहीं जवळा । साधूनि ऐसी निवांत वेळा ॥
 पुरवीन आपुले मनाचा सोहळा । दुःखा वेगळा होईन ॥ १२७ ॥
 आत्महत्येचें पाप दुर्धर । तरी हा दृढ केला विचार ॥
 परी बाबा साई सूत्रधार । तेणें हा अविचार टाळिला ॥ १२८ ॥
 तेथेंच चार पावलांवर । एका खाणावळवाल्याचें घर ॥
 तयांसही बाबांचा आधार । तोही परिचारक बाबांचा ॥ १२९ ॥
 सगुण येऊनि उंबन्यावरती । पुसे आंबडेकरांस ते वक्ती ॥
 ही अक्कलकोट महाराजांची पोथी । वाचिली होती का कधीं ॥ १३० ॥
 पाहूं पाहूं काय ती पोथी । म्हणून आंबडेकर हातीं घेती ॥
 सहज पानें चाळूनि पाहती । वाचूं लागती मध्येंच ॥ १३१ ॥
 कर्मधर्मसंयोग कैसा । विषयही वाचावया आला तैसा ॥
 अंतर्वृत्तींत वाचण्यासरिसा । उमटला ठसा तात्काळ ॥ १३२ ॥
 सद्गजासहजीं आली जी कथा । निवेदितों मी श्रोतियां समस्तां ॥
 तात्पर्यार्थें अति संक्षेपता । ग्रंथ विस्तारताभयार्थ ॥ १३३ ॥
 अक्कलकोटीं संत वरिष्ठ । असतां महाराज अंतर्निष्ठ ॥
 भक्त एक बहु व्याधिष्ठ । दुःसह कष्ट पावला ॥ १३४ ॥

सेवा केली बहुत दिन । व्याधीविहीन होईन म्हणून ॥
 होईनात ते कष्ट सहन । अति उद्विग्न जाहला ॥ १३५ ॥
 करुनि आत्महत्येचा निर्धार । पाहूनिया रात्रीचा प्रहर ॥
 जाऊनि एका विहीरीवर । केला शरीरपात तेणें ॥ १३६ ॥
 इतुक्यांत महाराज तेथें आले । स्वहस्तें त्यास बाहेर काढिलें ॥
 भोक्तृत्व सारें पाहिजे भोगिलें । उपदेशिलें त्यास ॥ १३७ ॥
 अपुल्या पूर्वकर्मा जोग । व्याधी कुष्ठ क्लेश वा रोग ॥
 जाहल्यावीण पूर्ण भोग । हत्यायोग काय करी ॥ १३८ ॥
 हा भोग राहतां अपुरा । जन्म घ्यावा लागे दुसरा ॥
 म्हणूनि तैसेच साहे कष्ट जरा । आत्महत्यारा होऊं नकां ॥ १३९ ॥
 वाचूनि ही समयोचित कथा । थक्क जाहले आंबडेकर चित्ता ॥
 जागींच वरमले अवचिता । बाबांची व्यापकता पाहूनी ॥ १४० ॥
 आंबडेकर मनीं तरकले । पूर्व अदृष्ट पाहिजे भोगिलें ॥
 हेंच योग्य प्रसंगीं सुचविलें । साहस योजिलें न भलें तें ॥ १४१ ॥
 जैशी वाचा अशरीरिणी । तैसीच या दृष्टांताची करणी ॥
 हेत जडला साईचे चरणीं । अघटित घटणी साईची ॥ १४२ ॥
 सगुणमुखें साईचा इषारा । हा अकल्पित पुस्तकद्वारा ॥
 यावया विलंब लागता जरा । होता मातेरा जन्माचा ॥ १४३ ॥
 मुकलों असतों निज जीविता । करितों दुर्धर कुटुंब घाता ॥
 स्त्रियेवरी ओढवितों अनर्था । स्वार्था परमार्था नागवितों ॥ १४४ ॥
 पोथीचें करुनिया निमित्त । बाबांनीं केलें सगुणास प्रवृत्त ॥
 आत्मघातापासाव चित्त । परावृत्त केलें कीं ॥ १४५ ॥
 प्रकार ऐसा जरी न घडता । विचारा व्यर्थ जिवास मुकता ॥
 परी जेथें साईसम तारिता । काय तो मारीता मारील ॥ १४६ ॥
 अक्कलकोट स्वामीची भक्ती । या भक्ताचे वडिलास होती ॥
 तीच पुढें चालवा ही प्रचीती । आणूनि देती त्या बाबा ॥ १४७ ॥

असो पुढें बरवें झालें । हेही दिवस निघून गेले ॥
 जोतिर्विद्येंत परिश्रम केले । फळही आलें उदयाला ॥ १४८ ॥
 साईकृपा प्रसाद पावले । पुढें आले दिवस चांगले ॥
 जोतिर्विद्येंत प्राविण्य संपादिलें । दैन्य निरसलें पूर्वील ॥ १४९ ॥
 वाढलें गुरुपदीं प्रेम । जाहलें सुख कुशल क्षेम ॥
 लाधलें गृहसौख्य आराम । आनंद परम पावले ॥ १५० ॥
 ऐसे अगणित चमत्कार । एकाहूनि एक थोर ॥
 कथितां होईल ग्रंथ विस्तार । तदर्थ सार कथियेलें ॥ १५१ ॥
 हेमाड साईपदीं शरण । पुढील अध्यायीं गोड कथन ॥
 विष्णुसहस्रनाम दान । शाम्या लागूनि दीधलें ॥ १५२ ॥
 नको नको म्हणतां शामा । बाबांस अनिवार त्याचा प्रेमा ॥
 बळेंच देतील सहस्रनामा । सुंदर महात्म्या वर्णून ॥ १५३ ॥
 आतां सादर परिसा ती कथा । अनुग्रहाचा समय येतां ॥
 शिष्याची इच्छा मुळींही नसतां । बाबा तो देतां दिसतील ॥ १५४ ॥
 अनुग्रहाची अलौकिक परो । कौसी असते सद्गुरु घरीं ॥
 दिसूनि येईल अध्यायांतरीं । श्रोतां आदरीं परिसिजे ॥ १५५ ॥
 कल्याणाचें जें कल्याण । तो हा साई गुण निधान ॥
 सभाग्य पुण्यश्रवण कीर्तन । चरित्र पावन जयाचें ॥ १५६ ॥
 इति श्री संतसज्जन प्रेरिते । भक्त हेमाडपंत विरिचिते ॥
 श्रीसाई समर्थ सच्चरिते । अपस्मारात्महत्या निवारणं
 तथा निज गुरुपद स्थिरीकरणं नाम । षड्विंशतितमोऽध्यायः संपूर्णः ॥

॥ श्री सद्गुरु साईनाथार्पणमस्तु शुभं भवतु ॥